

Brüssel, 27.5.2021
C(2021) 3656 final

KOMISJONI ARVAMUS,

27.5.2021,

külmutatud rahaliste vahendite omaduste muutmise kohta

KOMISJONI ARVAMUS,

27.5.2021,

külmutatud rahaliste vahendite omaduste muutmise kohta

ARVAMUSE TAOTLUS

Aluslepingute täitmise järelevalvajana jälgib Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) Euroopa Liidu Kohtu kontrolli all¹ liidu õiguse rakendamist liikmesriikides.

Seoses Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 215 kohaselt vastu võetud piiravate meetmetega võivad liikmesriikide pädevad asutused paluda komisjonil esitada oma seisukoha asjaomaste õigusaktide teatavate sätete kohaldamise kohta või anda suuniseid nende rakendamiseks. Samuti võivad liikmesriikide pädevad asutused paluda komisjonilt juhiseid ELi toimimise lepingu artikli 215 enda tõlgendamiseks.

Komisjon on saanud kahelt liikmesriigi pädevalt asutuselt taotluse arvamuse saamiseks nõukogu 18. jaanuari 2016. aasta määruse (EL) 2016/44 (mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Liibüas ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 204/2011, edaspidi „Liibüa määrus“)² ja nõukogu 18. jaanuari 2012. aasta määruse (EL) nr 36/2012 (mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses olukorraga Süürias ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 442/2011, edaspidi „Süüria määrus“)³ kohaselt külmutatud rahaliste vahendite iseloomu ja asukoha muutmise kohta.

TAUSTTEAVE

Esimese liikmesriigi pädeva asutuse esitatud küsimus puudutab ELi investeerimisfondi allfondi, milles ELis asuval pangal on Liibüa määruse kohaselt loetellu kantud üksuse nimel osalus. Liikmesriigi pädev asutus küsib, kas see, kui fondivalitsejana tegutsev investeerimisühing likvideeriks kõnealuse allfondi ja külmutaks loetellu kantud üksusele omistatava likvideerimisjaotise seejärel kõnealuse ELis asuva panga eraldi kontrol, oleks Liibüa määrusega kooskõlas. Samuti küsib liikmesriigi pädev asutus, kas nende toimingute jaoks on vaja liikmesriigi pädeva asutuse eelnevat luba.

Teine liikmesriigi pädev asutus küsib, kas liikmesriigis asutatud pangafiliaalil, mis on külmutanud Süüria määruse kohaselt loetellu kantud üksuse poolt avatud konto, on õigus viia konto üle Ühendkuningriigis asuvasse emapanka ja kas selliseks üleviimiseks oleks vaja liikmesriigi pädeva asutuse eelnevat luba.

Kuna mõlemad küsimused puudutavad mõiste „rahaliste vahendite külmutamine“ tõlgendamist ja sellega kaasnevaid tagajärgi, vastab komisjon neile korraga.

ÕIGUSLIK HINNANG

a) Õigusraamistik

¹ Aluslepingute kohaselt saab liidu õigusele anda õiguslikult siduva tõlgenduse ainult Euroopa Liidu Kohus.

² ELT L 12, 19.1.2016, lk 1.

³ ELT L 16, 19.1.2012, lk 1.

Liibüa määruse artikli 1 punkti b ja Süüria määruse artikli 1 punkti i kohaselt tähendab „rahaliste vahendite külmutamine“ toiminguid, „millega tõkestatakse rahaliste vahendite liigutamine, ülekandmine, muutmine, kasutamine, juurdepääs neile ja tehingud nendega, mis võiks kaasa tuua muutusi nende mahus, väärtuses, asukohas, omandilises kuuluvuses, valduses, iseloomus, otstarbes või muid muutusi, **mis võimaldaksid kõnealuseid rahalisi vahendeid kasutada**, sealhulgas portfelli hallata;“(rõhuasetus lisatud).

Liibüa määruse artiklis 5 on sätestatud, et:

„1. Külmutatakse kõik rahalised vahendid ja majandusressursid, mis kuuluvad II ja III lisa loetletud füüsilistele või juriidilistele isikutele, üksustele ja asutustele või mis on nende omandis, valduses või kontrolli all.

2. Rahalisi vahendeid ega majandusressursse ei anta otseselt ega kaudselt II ja III lisa loetletud füüsiliste või juriidiliste isikute, üksuste või asutuste käsutusse ega nende toetuseks.

3. Keelatud on teadlikult ja tahtlikult osaleda tegevuses, mille otsene või kaudne eesmärk või tagajärg on lõigetes 1 ja 2 nimetatud meetmetest kõrvalehoidmine.“

Sisuliselt sarnane sõnastus on esitatud Süüria määruse artiklis 14.

Rahaliste vahendite külmutamise eesmärk on hoida ära mis tahes tegevus, mis võimaldaks rahalisi vahendeid kasutada. See tähendab, et põhimõtteliselt ei ole välistatud rahaliste vahendite teatavate omaduste muutmine, kuid seda tingimusel, et see ei mõjuta varade külmutamise jätkumist.

b) Küsimus 1: külmutatud rahaliste vahendite iseloomu muutmine

On võimalik, et külmutatud osakute iseloomu muutmine ei riku Liibüa määruse artiklis 5 sätestatud varade külmutamise kohustust, kui muudatus ei võimaldanud kellelgi seni, kuni kehtivad ELi piiravad meetmed, rahalisi vahendeid kasutada. Selle tingimuse täitmiseks on vajalik likvideerimisjaotise kohene külmutamine.

Piiravad meetmed ei ole karistavad ega konfiskeerivad, vaid üksnes ennetavad. Kuigi Liibüa määruses nõutakse, et ELi ettevõtjad võtaksid mis tahes meetmeid, mis on vajalikud rahaliste vahendite külmutamiseks, ja antakse neile selleks õigus, ei anta sellega õigust neid varasid kasutada ega tekitada omanikele kohustusi või kahju, mis ei tulene varade külmutamise kohustusest.

Kontrollida ja veenduda, kas tegevus, mis toob kaasa rahaliste vahendite iseloomu muutumise, võimaldab vahendeid kasutada, on liikmesriigi pädeva asutuse ülesanne.

Lisaks peaks liikmesriigi pädev asutus Liibüa määruse artikli 5 lõike 3 kohaselt veenduma, et eespool nimetatud muudatuste eesmärk ega tagajärg ei ole vastavast varade külmutamise kohustusest kõrvalehoidmine.

c) Küsimus 2: külmutatud konto asukoha üleviimine Ühendkuningriiki

Süüria määruse artikli 35 punkti e kohaselt kohaldatakse kõnealuse õigusakti sätteid, sealhulgas artiklit 14, kõikide juriidiliste isikute, üksuste ja asutuste suhtes, kes tegelevad täielikult või osaliselt liidus toimuva äritegevusega. Sellest järeldub, et Ühendkuningriigi emattevõtja ELi filiaal peab juhul, kui ta algatab pangakonto üleviimise ELis Ühendkuningriiki, kohaldama kõnealust määrust sellest hoolimata, et ta ei ole moodustatud või asutatud liikmesriigi õiguse alusel.

Väljaastumislepingu artikli 127 kohaselt⁴ oli Ühendkuningriik kohustatud kohaldama ELi õigust kuni 31. detsembrini 2020, mil ülemineku periood lõppes. Kuni selle kuupäevani oli Ühendkuningriik täielikult seotud ELi piiravate meetmetega ning üle viidud kontode suhtes oleks kehtinud Ühendkuningriigis samasugune külmutamiskohustus nagu liikmesriigis.

Alates 1. jaanuarist 2021 ei ole mitmed varem ELi õigusaktide, sealhulgas Süüria määruse alusel loetellu kantud üksused enam Ühendkuningriigi õiguse alusel loetellu kantud. Seetõttu ei külmutata Ühendkuningriigis praegu nende üksuste vara ning need üksused ei ole kantud Ühendkuningriigi koondloetellu. See tähendab, et alates 1. jaanuarist 2021 ei kehti Ühendkuningriigis kui kolmandas riigis samasugused meetmed kui näiteks Süüria suhtes kehtestatud ELi autonoomsed piiravad meetmed.

See, et emapanga suhtes kohaldata samasugust külmutamiskohustust nagu ELi liikmesriigi filiaali suhtes, kust konto pärineb, oli seega tagatud üksnes ülemineku perioodi lõpuni.

Seetõttu peab alates 1. jaanuarist 2021 ELi filiaal enne külmutatud konto Ühendkuningriiki üleviimist kontrollima, kas kontoomaniku vara külmutatakse ka Ühendkuningriigis. Vastasel juhul tähendaks külmutatud konto viimine Ühendkuningriiki automaatselt Süüria määruse artikli 14 lõike 1 rikkumist. Ka see, kui rahaliste vahendite kasutamisest saab kasu mõni loetellu kantud isik, tähendab Süüria määruse artikli 14 lõike 2 rikkumist.

Süüria määruse artikli 28 kohaselt ei kanna ettevõtjad mingit vastutust, kui nad ei teadnud ega omanud mõjuvat põhjust arvata, et nende tegevus määrust rikub. Komisjoni arvates tuleb siiski võtta täiel määral arvesse võimalust, et Ühendkuningriik kehtestab tulevikus lahknevaid meetmeid.

Ohtu, et Ühendkuningriigi piiravad meetmed lahknevad edaspidi ELi omadest ning viivad kõneluse üleviimise kõnealuste ELi meetmetega vastuollu, peab eelõeldust tulenevalt hindama ja maandama ELi filiaal, kust konto pärineb. Kui ta seda ei tee, võib see komisjoni arvates juhul, kui külmutatud konto asukoha muutmine võimaldab sellel olevaid rahalisi vahendeid kellelgi edaspidi kasutada, kujutada Süüria määruse artikli 14 lõikes 1 kehtestatud varade külmutamise kohustuse rikkumist. Ka see, kui rahaliste vahendite kasutamisest saab kasu mõni loetellu kantud isik, tähendab Süüria määruse artikli 14 lõike 2 rikkumist. Seega on liikmesriigi pädeva asutuse ülesanne kontrollida, kas kõnealusel filiaalil oli piisavalt põhjust järeldada, et kõnealuste rahaliste vahendite üleviimine Ühendkuningriiki ei võimalda nende kasutamist.

Lisaks on Süüria määruse artikli 14 lõike 3 kohaselt ELi jurisdiktsiooni alla kuuluvatel ettevõtjatel, sealhulgas pankadel, keelatud teadlikult ja tahtlikult osaleda tegevuses, mille otsene või kaudne eesmärk või tagajärg on hoida kõrvale kõnealuse määruse artikli 14 lõikes 1 kehtestatud varade külmutamise kohustusest. Süüria määruse artiklis 27a on sätestatud üldisem keeld, mille kohaselt ei tohi teadlikult ja tahtlikult osaleda tegevuses, mille eesmärk või tagajärg on hoida kõrvale muu hulgas artikli 14 sätetest.

Külmutatud kontosid või rahalisi vahendeid võib mõjuvatel ja õiguspärastel põhjustel erandkorras Ühendkuningriiki viia. Kui alates 1. jaanuarist 2021, mil suhete seisukorra tõttu on rahaliste vahendite külmutamise jätkumine ohus, peaks ilmneva lahknevus ELi ja Ühendkuningriigi piiravate meetmete vahel, nagu praegusel juhul on juhtunud, ja ELi filiaal ei astu mõistlikke samme üleviimise ärahoidmiseks, võib komisjoni arvates tõlgendada liikmesriigi pädev asutus seda viitena sellele, et kõnealune filiaal osales teadlikult ja tahtlikult tegevuses, mille tulemusel vara külmutamise kohustusest kõrvale hoiti.

⁴ Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (2019/C 384 I/01, ELT C 384 I, lk 1).

d) Liikmesriigi pädeva asutuse eelnev luba

Kõnealused kaks määrust ei sisalda iseenesest nõuet, et selliste muudatuste jaoks, nagu on kirjeldatud liikmesriigi pädevate asutuste küsimustes, on vaja eelnevat luba. Sellegipoolest nõutakse selleks, et tagada kõnealuste määruste täitmine ja ELi piiravate meetmete ühetaoline kohaldamine, Liibüa määruse artikli 18 lõike 1 punktis a ja Süüria määruse artikli 29 lõike 1 punktis a, et ELi ettevõtjad teavitaksid „viivitamata“ riiklikke pädevaid asutusi külmutatud kontodest ja summadest, sealhulgas nende muudatustest. Samadest sätetest nähtub, et teavitada tuleb ka komisjoni. Lisaks sellele peavad ELi ettevõtjad vastavalt Liibüa määruse artikli 18 lõike 1 punktile b ja Süüria määruse artikli 29 lõike 1 punktile b tegema liikmesriigi pädevate asutustega koostööd esitatud teabe kontrollimisel.

JÄRELDUS

Komisjon on seisukohal, et:

- (1) Nõukogu määruse (EL) 2016/44 kohaselt külmutatud rahaliste vahendite iseloomu muutmine on käesoleva määrusega vastuolus, kui see võimaldab neid rahalisi vahendeid mis tahes ajal, mil kehtivad ELi piiravad meetmed, kellel tahes kasutada või kui selle eesmärk või tagajärg on varade külmutamise kohustusest kõrvalehoidmine. Kontrollida ja veenduda, kas tegevus, mis toob kaasa külmutatud rahaliste vahendite iseloomu muutumise, võimaldab vahendeid kasutada või toob kaasa külmutamiskohustusest kõrvalehoidmise, on liikmesriigi pädeva asutuse ülesanne.**
- (2) Nõukogu määruse (EL) nr 36/2012 kohaselt külmutatud konto asukoha üleminek liikmesriigist Ühendkuningriiki on kõnealuse määrusega vastuolus, kui see võimaldab neid rahalisi vahendeid mis tahes ajal, mil kehtivad ELi piiravad meetmed, kellel tahes kasutada või kui selle eesmärk või tagajärg on varade külmutamise kohustusest kõrvalehoidmine. ELi ettevõtjad peavad võtma meetmeid sellise vastuolu vältimiseks, võttes arvesse võimalust, et pärast 1. jaanuari 2021 võib ELi ja Ühendkuningriigi poliitika piiravate meetmete asjus lahkneda viisil, mis võimaldab üleviidud vahendite kasutamist. Kontrollida ja veenduda, kas tegevus, mis toob kaasa külmutatud konto üleviimise Ühendkuningriiki, võimaldab vahendeid kasutada või toob kaasa külmutamiskohustusest kõrvalehoidmise, on liikmesriigi pädeva asutuse ülesanne.**

- (3) ELi ettevõtjad peavad „viivitamata“ teavitama liikmesriigi pädevat asutust ja komisjoni külmutatud arveid ja summasid mõjutavatest muudatustest ning tegema liikmesriigi pädeva asutusega sellise teabe kontrollimisel koostööd.

Brüssel, 27.5.2021

Komisjoni nimel
Komisjoni liige
Mairead McGUINNESS

